

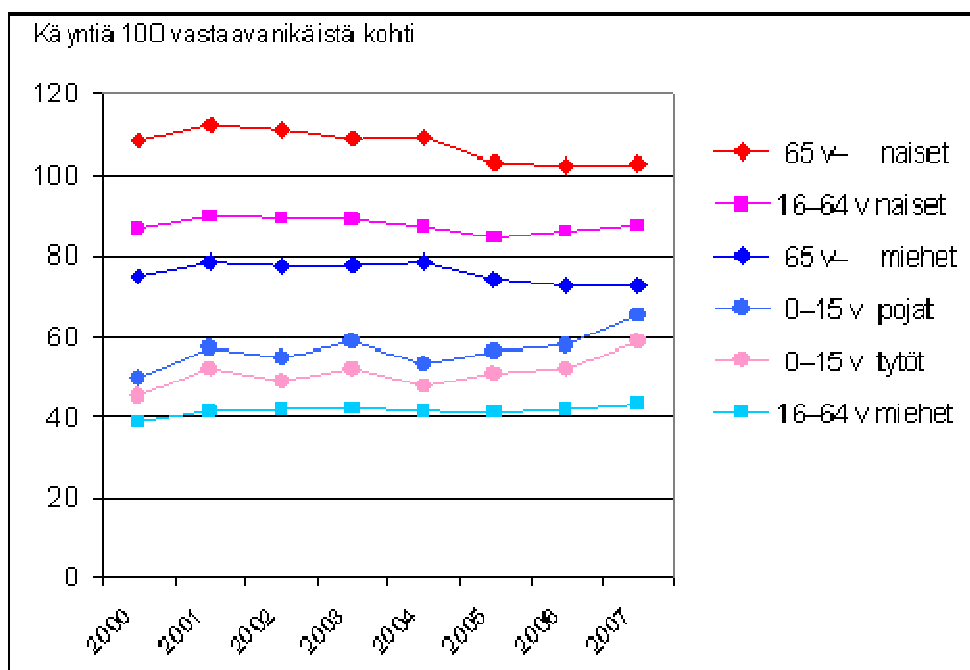
Helsinki: Kelan tutkimusosasto, Nettiartikkeleita 1, 2008

Pikkulasten yksityislääkärissäkäynnit lisääntyivät lähes viidenneksellä vuonna 2007

Vuonna 2007 sairausvakuutus maksoi korvausta kaikkiaan 66 miljoonaa euroa yhteensä 3,6 miljoonasta yksityislääkärissäkäynnistä. Käyntien määrä nousi edellisvuodesta 137 000:lla eli 4 %. Vuonna 2006 kasvu vuodesta 2005 oli yli puolet pienempi eli 57 000 käyntiä, ja sitä ennen 2000-luvulla kasvu on ollut vähäistä.

Naisten osuus käynneistä oli 63 % vuonna 2007. Työkäiset ja 65 vuotta täyttäneet naiset käyttävätkin yksityislääkäripalveluja selvästi enemmän kuin vastaavan ikäiset miehet, mutta lasten käynneissä ei ollut olennaista sukupuolieroja (ks. kuvio 1).

Kuvio 1. Sairausvakuutuksen korvaamien lääkärisikäyntien määrä väestön sataa asukasta kohti 2000-luvulla.

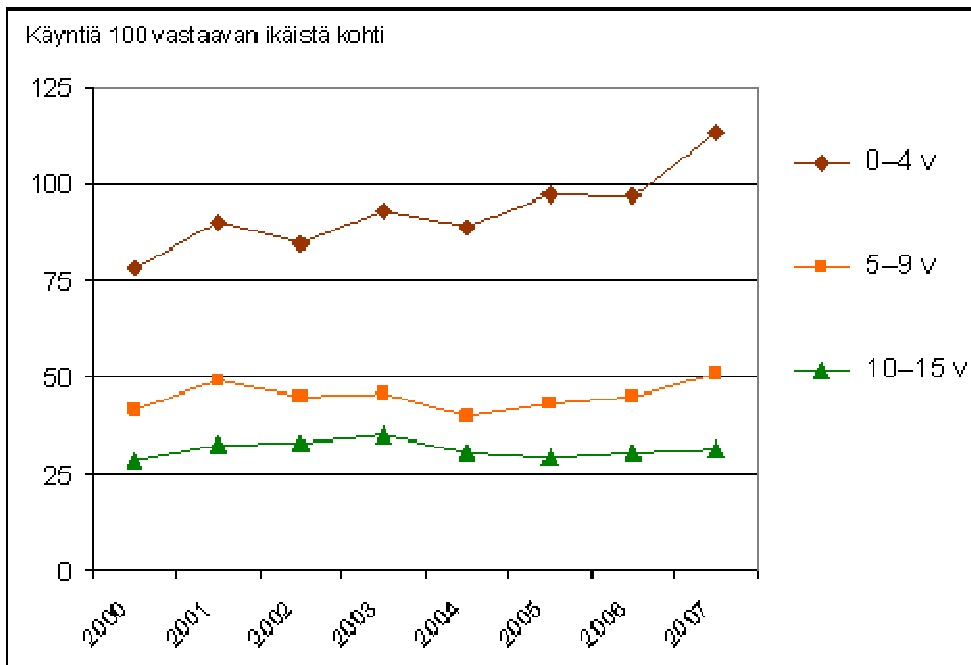
Erityisesti alle 5-vuotiaiden käyntimäärät ovat kasvaneet

Aikuisten käyntimäärät yksityissektorilla muuttuivat vuonna 2007 edellisvuodesta vain vähän: työkäisillä ne lisääntyivät 3 % (ei sisällä työterveyshuoltokäyntejä) ja 65 vuotta täyttäneiden kävijöiden määrä pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2006. Alle 16-vuotiaiden käynnit lisääntyivät vanhempiin ikäryhmiin verrattuna poikkeuksellisen paljon, 13 %.

Lapsissa alle 5-vuotiaat erosivat muista ikäryhmistä sekä käyntien määrän että niiden kasvun suhteen (kuvio 2). Heillä kasvua oli 17 %, kun muutos oli 5–9-vuotiailla 13 % ja

10–15-vuotiailla vain 1 %. Lasten yksityislääkärissäkäyntien korvaussumma oli 9,2 miljoonaa euroa. Käyntejä heillä oli kaikkiaan 571 000, mikä oli 16 % koko väestön luvusta.

Kuvio 2. Alle 16-vuotiaiden käyntimäärät yksityislääkärissä ikäryhmän 100:aa lasta kohti 2000-luvulla.

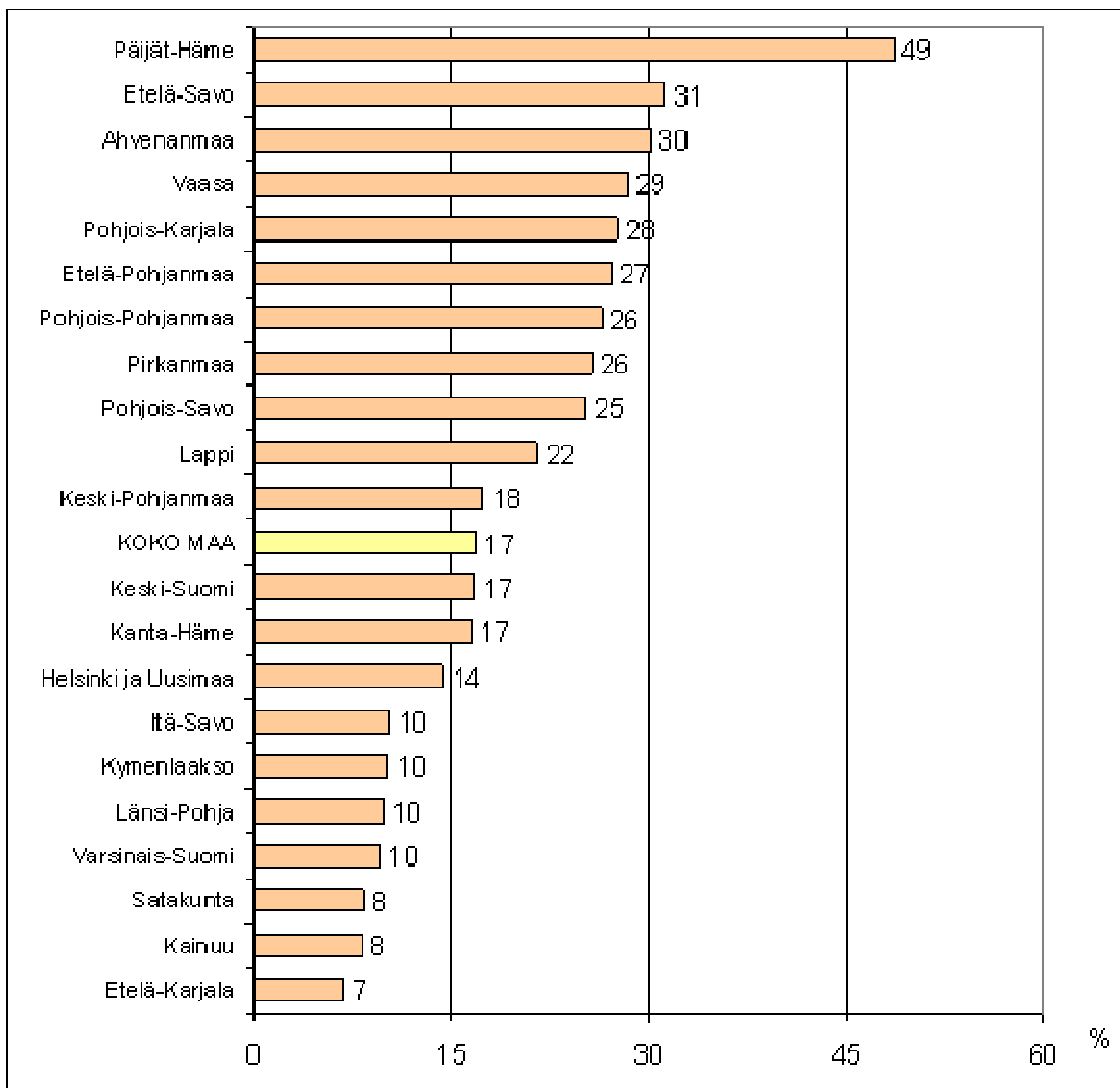

Kelan korvaamista yksityislääkärissäkäynneistä lähes 80 % on erikoislääkärissäkäyntejä. Lapsilla näistä korostuvat käynnit lastentautien erikoislääkäreiden ja korvalääkäreiden vastaanotolla, kun keski-ikäiset naiset käyttävät eniten gynekologien ja 65 vuotta täyttäneet silmälääkäreiden palveluja. Lapsilla yleisiä käynnin syitä ovat hengitystietulehdukset, joihin etenkin pikkulapsilla liittyy usein keskikorvatulehdus. Lapsilla olivatkin vuonna 2007 lisääntyneet eniten juuri lastenlääkäreiden ja korvalääkäreiden lääkärisäkäynnit.

Lasten yksityislääkärissäkäynneistä vuonna 2007 lähes puolet (43 %) tehtiin Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella, ja seuraavaksi eniten kävijöitä oli Varsinais-Suomessa (12 %). Sadasta alle 16 -vuotiaasta lapsesta kävi yksityislääkärissä yli 90 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä ja Varsinais-Suomessa. Muita alueita, joissa lapset kävivät paljon yksityislääkärissä, olivat Pirkanmaa, Satakunta ja Kymenlaakso, ja vähiten oli käyntejä Itä- ja Etelä-Savossa sekä Pohjois- ja Etelä-Karjalassa, joissa käyntitiheys oli suuruusluokkaa 20 käyntiä sataa lasta kohden.

Pikkulasten eli alle 5-vuotiaiden yksityislääkärissäkäyntien kehitys vaihteli alueittain suuresti vuonna 2007 (kuvio 3). Päijät-Hämeessä käynnit lisääntyivät vuodesta 2006 lähes 50 % (5 000 käynnistä 7 500 käyntiin). Muita alueita, joissa käyntien määrä kasvoi melko paljon, olivat Etelä-Savo, Ahvenanmaa, Vaasa ja Pohjois-Karjala.

Kuvio 3. Alle viisivuotiaiden lasten lääkarissäkäyntien määrän kasvu (prosentteina) vuodesta 2006 vuoteen 2007 sairaanhoitopiireittäin.

Mikä voisi selittää pikkulasten yksityislääkäripalvelujen käytön kasvua?

Viime vuosina pikkulasten sairastuvuus on tuskin lisääntynyt niin olennaisesti, jotta se selittäisi heidän yksityislääkärisäkäyntiensä äkillisen kasvun. Yksityisen ja julkisen sektorin palvelujen käyttö on monin tavoin yhteydessä toisiinsa. Palvelujen saatavuuden muutos yhdellä sektorilla saattaa vaikuttaa myös saman alueen toisen sektorin palvelujen käyttömääriin, kuten yksityisen lääkärikeskuksen perustaminen paikkakunnalle saattaisi vähentää lähiseudun terveystakeskuskäyntejä.

Esimerkiksi Lahdessa kahden tai kolmen erikoislääkärin päätoiminen lisätyöpanos riittäisi tuottamaan Päijät-Hämeessä havaitun käyntimäärän kasvun. Stakesin SOTKANet-tilastokanta ei kuitenkaan tuo esiin pikkulasten lääkarissäkäyntien vähenemistä vuonna 2007 koko maan julkisella sektorilla, eikä tätä ole ilmennyt myöskään Päijät-Hämeessä. Vaikka tilastoluvut eivät anna merkkejä julkisen sektorin määrällisestä heikkenemisestä

vuosien 2006 ja 2007 välillä, ne eivät myöskään kerro kummankaan sektorin palvelujen laadusta.

Pikkulasten yksityisten erikoislääkäripalvelujen lisääntynyt käyttö voikin johtua paitsi lastentautien erikoislääkäreiden ja korvalääkäreiden palvelujen paikallisesta lisäyksestä myös vanhempien suuremmasta herkkyydestä tuoda hengitystietulehdusta poteva lapsensa erikoislääkärin tutkimuksiin ja hoitoon. Hoitoon pääsyn joustavuus saattaa samoin vaikuttaa sektorin valintaan; yksityisillä lastenlääkäriasemilla on myös viime vuosina ryhdytty päivystystoimintaan. Lisäksi käyntien lisäys voi olla yhteydessä yksityisten sairausvakuutusten määrään, mutta tästä ei ole saatavissa alueittaisia lukuja.

Lauri Virta

Tutkijalääkäri, Kelan tutkimusosasto
etunimi.sukunimi@kela.fi

Timo Klaukka

Terveystutkimuksen päällikkö, Kelan tutkimusosasto
etunimi.sukunimi@kela.fi